

Кафедра освітнього менеджменту та публічного управління

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ,
ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО»**

для здобувачів освіти І (бакалаврського) рівня
зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

*Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського
(протокол № 7 від 31 серпня 2021 р.)*

Рецензенти:

Марущак В. П. - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державознавства і права ОРІДУ НАДУ при Президентіві України;

Бутирін Є. О. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського.

Долженков О.О., Гжибовська Т.С.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Публічне та приватне право»: метод. реком. Одеса : Університет Ушинського, 2021. 45 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з обов'язкової навчальної дисципліни «Публічне та приватне право» містять опис і структуру навчальної дисципліни, критерії оцінювання, зміст самостійної роботи з дисципліни (питання для підготовки до практичних занять, завдання на самостійне опрацювання) за кожною темою. Індивідуально-дослідне завдання та вимоги до його написання. Питання для підготовки до іспиту.

УДК 351

© Університет Ушинського, 2021
© О. О. Долженков, Т. С. Гжибовська

РОЗДІЛ І. ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування	Статус дисципліни: Обов’язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування	Вступ 2020 р.	
Змістових модулів – 6		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе		Семестр	
Курсова робота		3-й	3-й
Загальна кількість годин – 180		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 7-8 год.; самостійної роботи студента – 8 год.		Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	30 год.
	Практичні, семінарські		
	58 год.		10 год.
	Лабораторні		
	0 год.		0 год.
	Самостійна робота		
	82 год.		152 год.
	Індивідуальні завдання: денна – 10 год. заочна – 10 год.		
Курсова робота – 60 год.			
Вид контролю: залік, екзамен			

2. Мета та програмні результати навчання

Мета дисципліни полягає у створенні умов для практичного оволодіння здобувачами науково-теоретичними засадами публічного та приватного права, формування базових знань з питань загальної теорії держави і права, цивільного законодавства, основних прав і свобод людини і громадянина, системи органів державного управління та місцевого самоврядування, а також засвоєння правових засад таких галузей права як конституційне, адміністративне, цивільне, фінансове, трудове право України. Важливо також забезпечити підготовку здобувачів до різних форм аудиторних занять і самостійної роботи з вивчення програми навчального курсу. З метою конкретизації окремих положень передбачається вирішення практичних завдань за окремими темами як під час аудиторної, так і самостійної роботи.

Необхідні супутні дисципліни: «Вступ до спеціальності», «Основи публічної служби», «Економіка», «Політична наука»

Очікувані програмні результати навчання

ПРН 02. Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.

ПРН 05. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН 06. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН 08. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПРН 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

Очікувані результати навчання дисципліни

Знати:

- зміст понятійно-категоріального апарату за галузями права;
- визначення основних юридичних термінів;
- перелік основних нормативно-правових актів;
- зміст та пояснення провідних галузей права;

Уміти:

- аналізувати законодавчі акти або їх окремі положення, інтерпретувати їх для вирішення практичних проблем;
- вирішувати запропоновані практичні завдання із використанням відповідних законодавчих положень;
- робити самостійні висновки щодо змісту конкретних нормативно-правових актів;
- застосовувати одержані знання для оцінки та вирішення проблем професійного, суспільного та особистого життя, приймати власні рішення щодо них.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 02. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 08. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності:

СК 02. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК 03. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

3. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичні завдання за умови сторонньої допомоги.
	1 бал	Здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Не припускається помилок при їхньому виконанні. Здобувач виступає експертом практичних завдань, що виконали однокурсники.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач вищої освіти не виконав завдання самостійної роботи.
	1 бал	Здобувач вищої освіти самостійно й логічно відтворює теоретичний матеріал та наводить приклади; використовує набуті знання, вміння в стандартних ситуаціях. Самостійно виконує більшість практичних завдань, однак не здатний до всебічного глибокого аналізу, обґрунтування та аргументації; допускає незначні помилки та окремі неточності. Розкриваючи зміст теоретичних питань та виконуючи практичні завдання, використовує необхідні навчально-методичні матеріали.

	2 бали	Здобувач вищої освіти володіє глибокими знаннями, використовує їх у нестандартних ситуаціях; самостійно працює з інформацією відповідно до визначених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал, глибоко й всебічно розкриває зміст теоретичних питань. Самостійно користується обов'язковою й додатковою літературою, вільно оперує науковою термінологією, аргументує власні думки, аналізує та робить висновки. У повному обсязі виконує завдання самостійної роботи, впевнено презентує його.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання - есе	10 балів	0-3 - не зараховуються есе, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет; проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання; не виконані. Представлений текст не є по формі есе (есе підміняється рефератом). Есе не відповідає необхідному обсягу, змістовні зв'язки тексту есе з цитованими науковими текстами відсутні, внутрішня логіка есе порушена (текст є аплікацією з власної думки і «цитат» з наукових текстів). Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації. 4-7 - есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція здобувача вищої освіти формально підкріплена посиланнями на наукову літературу за відсутності змістовних зав'язків з цитованими науковими текстами. Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована практичними фактами. Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача вищої освіти і наукові тексти формально узгоджені, при цьому внутрішня логіка есе розмита. 8-10 - есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована практичними фактами. Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно і самостійно. Проблема

		розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на практичні факти.
--	--	---

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамену)

Для навчальної дисципліни «Публічне та приватне право» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі екзамену. Кількість балів здобувач отримує за оцінкою кожного з трьох питань білету усного екзамену:

Бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1–5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6–10 балів	Здобувач вищої освіти не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11–15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач вищої освіти намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16–20 балів	Здобувач вищої освіти вміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач повністю володіє навчальним матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, вільно та аргументовано його викладає, розв'язує складні проблемні завдання, розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Демонструє ґрунтовні знання навчального матеріалу: теоретико-методологічні основи держави і права; особливості використання нормативно-правових актів у сфері публічного управління та адміністрування; специфіку формування та реалізації державної політики в галузі публічного управління та адміністрування в Україні; особливості основних галузей права України, що стосуються публічного управління та адміністрування (конституційне, адміністративне, цивільне, трудове, бюджетне, фінансове право); розподіл повноважень та взаємодію між гілками влади в Україні; основні положення законодавчих актів щодо адміністративної відповідальності, правопорушень та адміністративного примусу; особливості судового розгляду у випадку коли однією із сторін виступає державний орган виконавчої влади; вимоги до змісту та оформлення нормативно-правових актів; ієрархію нормативно-правових актів України у сфері публічного управління та адміністрування; підстави та способи визнання нормативно-правових актів дефектними або недійсними; основні засади щодо контролю та нагляду за законністю у сфері публічної служби; статус органів публічної служби та їх розподіл за напрямками діяльності; процедуру розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів;

	правовий статус державних службовців; державні гарантії та механізми соціального захисту працівників державних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані. Здобувач вищої освіти активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. При виконанні практичних завдань на високому рівні вміє самостійно вирішувати поставлені завдання: аналізувати нормативно-правові документи, які складають правову основу сучасної державної політики; визначати досягнення та втрати у процесі модернізації та реформування сфери публічного управління в Україні. На високому рівні володіє навичками критичного аналізу і оцінки ефективності державної політики в системі публічного управління та адміністрування на підставі вивченого матеріалу за основними галузями публічного та приватного права. Виявляє вміння застосовувати передовий вітчизняний і іноземний досвід в сфері публічного та приватного права; взаємодіяти з громадськими організаціями на основі ефективного діалогу, соціального партнерства під час залучення громадськості до прийняття публічно-управлінських рішень. Виявляє творчий підхід у визначенні та розв'язанні поставлених проблем. Вміє правильно і обґрунтовано застосовувати норми чинного законодавства, аналізувати та самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, формулювати свою оцінку щодо них, визначати підстави та види юридичної відповідальності за порушення законодавства, посилаючись на норми законодавчих актів при вирішенні проблемних питань, взаємодіяти із органами виконавчої влади при підготовці управлінських рішень, практично використовувати знання про правовий статус державних службовців, їх соціальний захист, права і обов'язки. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень або вирішенні складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, логічно, послідовно й обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей, висловлює власну думку, робить висновки. Знає: теоретико-методологічні основи держави і права; особливості використання нормативно-правових актів у сфері публічного управління та адміністрування; розподіл повноважень та взаємодію між гілками влади в Україні; вимоги до змісту та оформлення нормативно-правових актів; ієрархію нормативно-правових актів України у сфері публічного управління та адміністрування; підстави та способи визнання нормативно-правових актів дефектними або недійсними; статус органів публічної служби та їх розподіл за напрямками діяльності; процедуру розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів; правовий статус державних службовців; державні гарантії та механізми

	соціального захисту працівників державних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані. При виконанні практичних завдань самостійно виправляє допущені помилки, які є незначними. У цілому вміє аналізувати нормативно-правові документи, які складають правову основу сучасної державної політики; визначати досягнення та втрати у процесі модернізації та реформування сфери публічного управління в Україні. Потребує незначної допомоги викладача у застосовуванні передового вітчизняного і іноземного досвіду в сфері публічного управління та адміністрування, у проєктуванні і створенні системи управління державною службою в Україні на рівні центрального органу виконавчої влади. У цілому здатен планувати діяльність державного органу на основі основних законодавчих положень; вміє визначати та розв'язувати проблеми під час розгляду кейсів. У цілому здатен застосовувати норми чинного законодавства, аналізувати та самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, формулювати свою оцінку щодо них, визначати підстави та види юридичної відповідальності за порушення законодавства, посилаючись на норми законодавчих актів при вирішенні проблемних питань, взаємодіяти із органами виконавчої влади при підготовці управлінських рішень, практично використовувати знання про правовий статус державних службовців, їх соціальний захист, права і обов'язки.
Добре (74-81 С)	Здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, викладає його досить логічно, послідовно, правильно розкриває основний зміст під час усних та письмових відповідей. Знає: теоретико-методологічні основи держави і права; особливості використання нормативно-правових актів у сфері публічного управління та адміністрування; розподіл повноважень та взаємодію між гілками влади в Україні; вимоги до змісту та оформлення нормативно-правових актів; ієрархію нормативно-правових актів України у сфері публічного управління та адміністрування; підстави та способи визнання нормативно-правових актів дефектними або недійсними; статус органів публічної служби та їх розподіл за напрямками діяльності; процедуру розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів; правовий статус державних службовців; державні гарантії та механізми соціального захисту працівників державних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Усні відповіді повні, логічні, але не завжди обґрунтовані. Помилки не є системними. При виконанні практичних завдань потребує незначної допомоги при аналізі нормативно-правових документів, які складають правову основу сучасної державної політики; визначенні досягнень та втрат у процесі модернізації та реформування сфери публічного управління в Україні. . Не завжди активно проводить критичний аналіз і оцінку застосовування передового вітчизняного і іноземного досвіду в сфері публічного управління та адміністрування, у проєктуванні і створенні системи управління державною службою в Україні на рівні

	центрального органу виконавчої влади. Потребує допомоги у консультуванні при вирішенні практичних задач, зокрема, у плануванні діяльності державного органу на основі основних законодавчих положень; визначенні та розв'язанні проблем під час розгляду кейсів. За наявності допомоги може застосовувати норми чинного законодавства, аналізувати та самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, формулювати свою оцінку щодо них, визначати підстави та види юридичної відповідальності за порушення законодавства, посилаючись на норми законодавчих актів при вирішенні проблемних питань, взаємодіяти із органами виконавчої влади при підготовці управлінських рішень, практично використовувати знання про правовий статус державних службовців, їх соціальний захист, права і обов'язки.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, передбаченим робочою програмою дисципліни, виявляє базові знання. Під час усних та письмових відповідей викладає його фрагментарно, поверхово, недостатньо визначає теоретико-методологічні основи публічного та приватного права. Має загальні уявлення про теоретико-методологічні основи держави і права; особливості використання нормативно-правових актів у сфері публічного управління та адміністрування; розподіл повноважень та взаємодію між гілками влади в Україні; вимоги до змісту та оформлення нормативно-правових актів; ієрархію нормативно-правових актів України у сфері публічного управління та адміністрування; підстави та способи визнання нормативно-правових актів дефектними або недійсними; статус органів публічної служби та їх розподіл за напрямками діяльності; процедуру розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів; правовий статус державних службовців; державні гарантії та механізми соціального захисту працівників державних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Помилки усуває лише за підтримки з боку викладача. При виконанні практичних завдань орієнтується у напрямі вирішення завдань щодо аналізу нормативно-правових документів, які складають правову основу сучасної державної політики; визначенні досягнень та втрат у процесі модернізації та реформування сфери публічного управління в Україні. Не виявляє творчого підходу щодо застосовування передового вітчизняного і іноземного досвіду в сфері публічного управління та адміністрування, у проектуванні і створенні системи управління державною службою в Україні на рівні центрального органу виконавчої влади. При визначенні та розв'язуванні проблеми планування діяльності державного органу на основі основних законодавчих положень; визначенні та розв'язанні проблем під час розгляду кейсів допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває лише під керівництвом викладача; невпевнено формулює та обґрунтовує власну позицію. Лише за суттєвої допомоги та сторонніх консультацій може застосовувати норми чинного законодавства, аналізувати та самостійно готувати проекти нормативно-правових актів,

	формулювати свою оцінку щодо них, визначати підстави та види юридичної відповідальності за порушення законодавства, посилається на норми законодавчих актів при вирішенні проблемних питань, взаємодіяти із органами виконавчої влади при підготовці управлінських рішень, практично використовувати знання про правовий статус державних службовців, їх соціальний захист, права і обов'язки.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно (без аргументації та обґрунтування), на рівні запам'ятовування відтворює знання про теоретико-методологічні основи держави і права; особливості використання нормативно-правових актів у сфері публічного управління та адміністрування; розподіл повноважень та взаємодію між гілками влади в Україні; вимоги до змісту та оформлення нормативно-правових актів; ієрархію нормативно-правових актів України у сфері публічного управління та адміністрування; підстави та способи визнання нормативно-правових актів дефектними або недійсними; статус органів публічної служби та їх розподіл за напрямками діяльності; процедуру розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів; правовий статус державних службовців; державні гарантії та механізми соціального захисту працівників державних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Знання несистемні, фрагментарні, припускається суттєвих помилок, визначення засадничих положень викладає значні труднощі Виконання практичних завдань формалізоване: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння логіки процесу. Виявляє часткові вміння щодо аналізу нормативно-правових документів, які складають правову основу сучасної державної політики; визначенні досягнень та втрат у процесі модернізації та реформування сфери публічного управління в Україні. Має значні труднощі у визначенні передового вітчизняного і іноземного досвіду в сфері публічного управління та адміністрування, у проєктуванні і створенні системи управління державною службою в Україні на рівні центрального органу виконавчої влади. На низькому рівні володіє вміннями планування діяльності державного органу на основі основних законодавчих положень; визначенні та розв'язанні проблем під час розгляду кейсів Не виявляє здатності визначати та розв'язувати проблеми у процесі виконання завдань. Невпевнено і суперечливо застосовує норми чинного законодавства, аналізує нормативно-правові акти, формулює свою оцінку щодо них, визначає підстави та види юридичної відповідальності за порушення законодавства, посилається на норми законодавчих актів при вирішенні проблемних питань, взаємодіє із органами виконавчої влади при підготовці управлінських рішень.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач вищої освіти недостатньо володіє навчальним матеріалом, при його відтворенні відповідь елементарна, фрагментарна, має переважно репродуктивний характер, не може викласти зміст основних положень навчальної дисципліни під час усних та письмових відповідей, допускає

	при цьому суттєві помилки. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує припускаючись грубих помилок, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача. Здобувач допускається до повторного складання заліку або іспиту.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач вищої освіти повністю не володіє навчальним матеріалом з навчального курсу, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача. Не усвідомлює мету навчальної діяльності. Демонструє незадовільний рівень підготовки до самостійного вирішення задач, які окреслює мета начальної дисципліни. Здобувач не допускається до заліку/іспиту та проходить повторне вивчення дисципліни.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
за результатами поточного і підсумкового контролю (екзамен)**

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)				Екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	ІНДЗ	0 – 20	0 – 100
Тема 1	0–2	0-70	0-10		
Тема 2	0–2				
Тема 3	0–3				
Тема 4	0–3				
Тема 5	0–3				
Тема 6	0–3				
Тема 7	0–3				
Тема 8	0–4				
Тема 9	0–4				
Тема 10	0–4				
Тема 11	0–4				
Тема 12	0–4				
Тема 13	0–2				
Тема 14	0–2				

Тема 15	0–3				
Тема 16	0–3				
Тема 17	0–3				
Тема 18	0–3				
Тема 19	0–3				
Тема 20	0–3				
Тема 21	0–3				
Тема 22	0–3				
Тема 23	0–3				

**Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти**

Показник успішності (у балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Екзамен
90 – 100	A (відмінно)	відмінно
82 – 89	B (дуже добре)	добре
74 – 81	C (добре)	
64 – 73	D (задовільно)	задовільно
60 – 63	E (достатньо)	
35 – 59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
0 – 34	F (незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)

РОЗДІЛ II. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА СИСТЕМА ПРАВА. НОРМИ ПРАВА, ФОРМИ ПРАВА, ДЖЕРЕЛА ПРАВА.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Занотуйте різні підходи учених до визначення поняття «право», «система права», «норми права», «форми права», «джерела права».
2. Проаналізуйте види джерел права та складіть систему таких джерел.

Практичне заняття

Тема: Поняття, сутність та система права. Норми права, форми права, джерела права

Мета: систематизація уявлень про поняття, сутність та систему права, структуру та особливості норм права, форм права, джерел права, розвиток умінь аналізувати та визначати актуальні питання.

Форма проведення: семінарське заняття

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки права. Визначення функцій та цінності права.

2. Структурні елементи системи права.
3. Загальна характеристика основних галузей права України.
4. Інститут права. Публічне та приватне, матеріальне та процесуальне право.
5. Норма права та її ознаки, структура норми права. Класифікація норм права.
6. Джерела та форми права. Загальна характеристика правового звичаю, юридичного прецеденту, нормативного договору, релігійного тексту та юридичної доктрини.

Практичні завдання:

1. Робота в групах. Кожна група характеризує один із видів джерела права із обов'язковим вказанням особливостей та відмінностей від решти, із наведенням прикладів.
2. Кожен студент зображає графічно систему права із її структурними елементами, надаючи стислу характеристику кожному з них. Презентує результат своєї роботи із короткою доповіддю (3-5 хв.).

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 1.

Рекомендована література

1. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. Х.: ТОВ «Одісей», 2018. 432 с.
2. Теорія держави і права : підручник. [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
3. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

ТЕМА 2. ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ. ПРАВОСВІДОМІСТЬ ТА ПРАВОВА КУЛЬТУРА.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Розгляньте особливості виникнення та формування правовідносин, правосвідомості та правової культури.

Практичне заняття

Тема: Правові відносини, правосвідомість та правова культура.

Мета: систематизація інформації про виникнення, формування та особливості становлення правовідносин, правосвідомості та правової культури; розвиток у здобувачів освіти умінь здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки.

Форма проведення: дискусія

Питання для обговорення:

1. Правовідносини: поняття, ознаки, види. Структура правовідносин.
2. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти права.
3. Суб'єктивне право та юридичний обов'язок, юридична відповідальність.
4. Поняття законного інтересу та передумови виникнення правовідносин. Юридичні факти.
5. Загальне поняття, структура та функції правосвідомості. Рівні та види правосвідомості. Явище деформації правосвідомості.
6. Правова культура, правове виховання, правова соціалізація.

Практичні завдання:

1. Під час заняття сформулювати доповідь за одним із питань на вибір. Після презентації доповіді одногрупники ставлять питання та виокремлюють, за наявності, проблемні аспекти.
2. Опишіть загальне та відмінне правової культури, правового виховання та правової соціалізації.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 2.
2. Проаналізуйте додаткові джерела інформації.

Рекомендована література

1.Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. Х.: ТОВ «Одіссей», 2018. 432 с.

2.Теорія держави і права : підручник. [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.

3.Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

ТЕМА 3. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Проаналізуйте особливості формування конституційного права, як галузі права (предмет, метод, об'єкт, функції цієї галузі права), що відрізняє її від решти галузей права.

Практичне заняття

Тема: Конституційне право України як галузь права.

Мета: систематизація інформації про формування та розвиток конституційного права, як галузі права; уміти узагальнювати інформацію, аналізувати та формулювати висновки.

Форма проведення: семінар.

Питання для обговорення:

1. Місце і роль конституційного права в національній системі права України.
2. Предмет конституційно-правового регулювання і конституційно-правових відносин в Україні.
3. Субординація і координація в конституційно-правовому регулюванні.
4. Поняття конституційно-правових відносин, їх особливості і види.
5. Джерела конституційного права України: нормативно-правові акти, нормативні договори, конституційно-правові звичаї.

Практичні завдання:

1. Дослідіть систему джерел конституційного права України: нормативно-правові акти, нормативні договори, конституційно-правові звичаї. За результатами дослідження сформуєте ієрархію зазначених джерел та їх особливості.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 3.
2. Проаналізуйте різні наукові здобутки учених щодо формування конституційного права, як галузі права.

Рекомендована література:

1. Конституційне право : підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с.
2. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

ТЕМА 4. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ - ОСНОВНИЙ ЗАКОН СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ. ЗАСАДИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Занотуйте історію прийняття Конституцію України та основні етапи.

Практичне заняття

Тема: Конституція України - Основний Закон суспільства і держави. Засади конституційного ладу України.

Мета: ознайомлення із засадами конституційного ладу України, особливостями його формування, уміння аналізувати отриману інформацію з нормативних документів та наукових джерел, узагальнювати та формулювати висновки.

Форма проведення: круглий стіл.

Питання для обговорення:

1. Історія становлення українського конституціоналізму: конституція Пилипа Орлика; конституційні акти часів національно-визвольної боротьби (Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського, Директорії); радянські конституції.

2. Конституційний процес в незалежній Україні та його основні етапи. 3. Юридична характеристика чинної Конституції України (форма, структура, новели).

4. Поняття конституційного ладу, його ознаки та умови.

5. Конституційне закріплення конституційного ладу, політичної системи, політичного плюралізму, економічної системи та соціальної системи України.

Практичні завдання:

1. Організація роботи в малих групах з метою формування доповідей щодо історії становлення українського конституціоналізму. Кожна група готує доповідь за такими пунктами: конституція Пилипа Орлика; конституційні акти часів національно-визвольної боротьби (Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського, Директорії); радянські конституції.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 4.

Рекомендована література

1. Конституційне право : підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с.

2. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

3. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

ТЕМА 5. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА, ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА, ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ В УКРАЇНІ.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Розгляньте характеристику видів правового статусу громадян, іноземців та осіб без громадянства.

Практичне заняття

Тема: Конституційно-правовий статус людини і громадянина, іноземців та осіб без громадянства, громадських об'єднань в Україні.

Мета: узагальнення знань про конституційно-правовий статус людини і громадянина, іноземців та осіб без громадянства, громадських об'єднань; формування умінь аналізувати та узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів та наукових джерел, формулювати висновки.

Форма проведення: кейс-стаді.

Питання для обговорення:

1. Поняття основ правового статусу особи та його елементи. Конституційні права і свободи людини і громадянина: поняття, ознаки, види.

2. «Покоління» основних прав і свобод.

3. Загальна характеристика Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні».

4. Поняття «іноземець» та «особа без громадянства». Категорії іноземців та осіб без громадянства.

5.Особливості правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які мають дипломатичний чи консульський імунітет.

6.Право на об'єднання як політичне право громадян України.

7.Поняття, ознаки та види громадських формувань. Обмеження на створення та діяльність громадських формувань.

8.Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні.

Практичні завдання:

1. Вивчити положення Конституції України та Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні» щодо статусу громадян, іноземців та осіб без громадянства.

2.Вирішити запропоновані завдання.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1.Опрацюйте теоретичний матеріал теми 5.

Рекомендована література

1.Конституційне право : підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с.

2.Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

3.Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

4.Про громадянство: Закон України № 2235-III від 18 січня 2001 року. Відомості Верховної Ради України від 30.03.2001. 2001 р., №13, стаття 65. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>

5.Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. №4572-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. №1. С. 1. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

6.Виборчий кодекс України № 396-IX від 19 грудня 2019 року. Відомості Верховної Ради України від 14.02.2020. № 7, / № 8, № 9 /, стор. 5, стаття 48. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/396-20>

ТЕМА 6. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ, ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ, КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ.

Завдання на самостійне опрацювання

1.Проаналізуйте та занотуйте у формі таблиці особливості правового статусу Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, використовуючи конституцію України та профільні нормативні документи.

Практичне заняття

Тема: Конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України.

Мета: узагальнення знань про конституційно-правовий статус Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, формування умінь аналізувати та узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів та наукових джерел, формулювати висновки.

Форма проведення: дискусія.

Питання для обговорення:

- 1.Загальна характеристика гілок влади в Україні, система стримувань та переваг.
- 2.Президент України як одноосібний глава держави. Порядок заміщення посади глави держави. Юридичні вимоги до кандидатів на пост Президента України.
- 3.Загальна характеристика законодавства про вибори Президента України.
- 4.Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України.

5.Відповідальність глави держави (імпічмент). Підстави і порядок здійснення імпічменту. Функції та компетенція Президента України.

6.Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади. Поняття парламенту і парламентаризму.

7.Порядок формування, функції, структура та компетенція Верховної Ради України.

8.Кабінет Міністрів України (уряд) - центральний орган в системі органів виконавчої влади. Функції та компетенція Кабінету Міністрів України.

9.Уряд як колегіальний орган загальної компетенції. Розподіл повноважень між членами уряду. Роль Прем'єр-міністра України. Парламентська відповідальність уряду.

Практичні завдання:

1.Підготувати відповіді на запитання за відповідними розділами. Однорупники мають оцінити повноту відповіді та доповнити, у разі неповної відповіді, або запропонувати свій варіант:

А) Президент України

1. Якими законодавчими актами регламентується порядок обрання Президента України? 2.Що являє собою відставка президента? 3.Охарактеризуйте процедуру усунення Президента України з поста у порядку імпічменту.

Б) Верховна Рада України

1.Яка основна функція Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини? 2. Які функції здійснюються Рахунковою палатою? 3. Які існують види законодавчого процесу? 4. Що являє собою промульгація закону? 5.Назвіть обов'язки народних депутатів України?

В) Кабінет Міністрів України

1.Визначте, що являє собою виконавча влада, як окрема гілка державної влади в Україні? 2. Визначте порядок формування уряду України. 3. Які органи належать до системи центральних органів державної виконавчої влади? 4. Які органи належать до місцевих органів виконавчої влади?

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1.Опрацюйте теоретичний матеріал теми 6.

2.Перегляньте нормативні документи за відповідною темою.

Рекомендована література

1.Конституційне право : підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с.

2.Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

3.Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

4.Виборчий кодекс України № 396-IX від 19 грудня 2019 року. Відомості Верховної Ради України від 14.02.2020. № 7, / № 8, № 9 /, стор. 5, стаття 48. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/396-20>

Інформаційні ресурси:

1.Офіційний веб-портал Верховної Ради України <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

2. Веб-портал органів виконавчої влади України www.kmu.gov.ua

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України www.president.gov.ua

ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ. ВИБОРЧЕ ПРАВО УКРАЇНИ. РЕФЕРЕНДУМ.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Аналіз розділу Конституції України про місцеве самоврядування, вибори та референдум; аналіз профільних законодавчих документів.

Практичне заняття.

Тема: Організація місцевого самоврядування в Україні. Виборче право України. Референдум.

Мета: узагальнення знань про особливості організації місцевого самоврядування в Україні; про процедуру проведення виборів та референдуму; формування умінь узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів, висловлювати думки та формулювати висновки.

Форма проведення: круглий стіл.

Питання для обговорення:

1. Визначення поняття місцевого самоврядування та його система.
2. Місцеве самоврядування як форма народовладдя. Функції та принципи місцевого самоврядування.
3. Гарантії організаційної самостійності місцевого самоврядування.
4. Поняття і види виборів в Україні, їх конституційно-правове регулювання. Виборче законодавство України.
5. Поняття виборчого права і його основні принципи. Виборче право в об'єктивному розумінні.
6. Суб'єктивне та загальне, пряме й рівне, активне і пасивне виборче право.
7. Виборчі цензи та абсентеїзм в Україні. Виборча система (в широкому і вузькому розумінні). Референдум.

Практичні завдання:

1. Підготувати доповідь на одне із вищезазначених запитань, використавши наукові та нормативні джерела.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 7.
2. Перегляньте нормативні документи, в яких розкрито особливості проведення виборів та референдуму.

Рекомендована література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997. №24. С. 170. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. №586-XIV // Офіц. вісник України. 1999. №18. С. 190. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
4. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 20.06.1999 р. №783-XIV // Уряд, кур'єр. 1999. №165. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-14#Text>
5. Конституційне право : підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с.
6. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
7. Основи публічного права України : навч. посібник / за заг. ред. А.Ю. Олійника, М.І. Кагадія. К. : КНУТД ; Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. 448 с.

ТЕМА 8. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА. СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Проаналізуйте особливості формування адміністративного права, як галузі права (предмет, метод, об'єкт, функції цієї галузі права), що відрізняє її від решти галузей права.

Практичне заняття.

Тема: Адміністративне право як галузь права. Суб'єкти адміністративного права.

Мета: систематизація інформації про формування та розвиток адміністративного права, як галузі права; уміти узагальнювати інформацію, аналізувати та формулювати висновки.

Форма проведення: семінар.

Питання для обговорення:

- 1.Поняття адміністративного права та предмет правового регулювання.
- 2.Види, ознаки та особливості відносин, що регулюються адміністративним правом.
- 3.Метод адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.
- 4.Поняття та система адміністративного права й адміністративного законодавства.
- 5.Адміністративно-правові норми та відносини.
- 6.Суб'єкти адміністративного права.

Практичні завдання:

За результатами обговорення на практичному занятті, підготувати доповідь-презентацію (до 10 слайдів), висвітливши основні складові, що формують адміністративне право, як галузь права.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 8.

Рекомендована література

- 1.Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-Х від 07.12.1984 [Відомості Верховної Ради УРСР](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text) від 18.12.1984 р., № 51, стаття 1122. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
- 2.Адміністративне право України: повний курс. підручник. Академія адміністративно-правових наук, Науково-дослідний інститут публічного права. КИЇВ, 2020. 464 с.

ТЕМА 9. АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ ТА АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОГОВІР. АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ ТА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ.

Завдання на самостійне опрацювання

- 1.Проаналізувати спільне та відмінне між адміністративним актом та договором. Визначити їх особливості та якими нормативними актами регулюються.
- 2.Визначити особливості надання адміністративних послуг та адміністративних процедур, чим регулюється та які органи державної влади їх надають.

Практичне заняття.

Тема: Адміністративний акт та адміністративний договір. Адміністративні послуги та адміністративні процедури.

Мета: узагальнення знань про підготовку, створення та видання адміністративних актів та укладення адміністративних договорів; визначення особливостей надання адміністративних послуг та процедур; формування умінь працювати у команді та узагальнювати отриману інформацію, висловлювати думки та формулювати висновки.

Форма проведення: дискусія.

Питання для обговорення:

- 1.Адміністративний акт: поняття, ознаки та види. Вимоги, що висувуються до адміністративних актів. Набуття чинності та припинення дії адміністративних актів. Нікчемність адміністративних актів.
- 2.Адміністративний договір: поняття, ознаки та відмежування від інших видів договорів. Вимоги, що висувуються до адміністративних договорів.
- 3.Поняття, ознаки та види адміністративних послуг. Принципи, гарантії та стандарти надання адміністративних послуг.
- 4.Публічна адміністрація як суб'єкт надання адміністративних послуг.
- 5.Процедура надання адміністративних послуг.
- 6.Відповідальність посадових осіб в сфері надання адміністративних послуг.
- 7.Поняття адміністративних процедур. Види адміністративних процедур. Структура адміністративних процедур.

Практичні завдання:

- 1.Скласти адміністративний акт, як один із видів адміністративних документів, відповідно до діючих норм законодавства.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 9.

Рекомендована література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984 р., № 51, стаття 1122. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. №47. С. 256. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України від 09.09.2005 р., № 35, / 35-36, 37 /, стор. 1358, стаття 446. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2747-15>
5. Адміністративне право України: повний курс. підручник. Академія адміністративно-правових наук, Науково-дослідний інститут публічного права. КІІВ, 2020. 464 с.

ТЕМА 10. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ, АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, АДМІНІСТРАТИВНЕ СТЯГНЕННЯ.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Правовий аналіз термінів «адміністративне правопорушення», «адміністративна відповідальність», «адміністративне стягнення»: визначення, особливості, з чого складаються та як пов'язані між собою.
2. Встановити взаємозв'язок між адміністративним правопорушенням, адміністративною відповідальністю, адміністративним стягненням; що за чим виникає та які передумови.

Практичне заняття.

Тема: Адміністративне правопорушення, адміністративна відповідальність, адміністративне стягнення.

Мета: узагальнення знань про види, підстави виникнення, наслідки та особливості адміністративного правопорушення, адміністративної відповідальності, адміністративного стягнення; нормативне закріплення зазначених термінів та які органи державної влади відповідають за реалізацію закріплених у законодавстві норм; формування умінь узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів, висловлювати думки та формулювати висновки.

Форма проведення: круглий стіл.

Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки, склад, елементи адміністративного правопорушення за законодавством України (Кодекс України про адміністративні правопорушення).
2. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності. Нормативна, фактична й процесуальна підстави.
3. Поняття, види та система адміністративних стягнень. Органи, уповноважені накладати адміністративні стягнення.

Практичні завдання:

1. Проаналізувати Кодекс України про адміністративні правопорушення в частині видів адмін. правопорушень.
2. Скласти порівняльну таблицю за видами адмін. порушень за такими складовими: номер статті, поняття адмін. правопорушення, його ознаки, склад, вид та термін адмін. відповідальності, суб'єкти та особливості такої відповідальності для окремих категорій осіб.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 10.

2. Перегляньте нормативні документи.

Рекомендована література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984 р., № 51, стаття 1122. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. №47. С. 256. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України від 09.09.2005 р., № 35, / 35-36, 37 /, стор. 1358, стаття 446. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2747-15>

5. Адміністративне право України: повний курс. підручник. Академія адміністративно-правових наук, Науково-дослідний інститут публічного права. КІІВ, 2020. 464 с.

ТЕМА 11. АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО. ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Завдання на самостійне опрацювання

1. Проаналізувати принципи адміністративного судочинства.
2. Визначити у формі схеми систему судових органів України (суди першої інстанції, апеляційної інстанції, касаційної інстанції).

Практичне заняття

Тема: Адміністративне судочинство. Проведення в справах про адміністративні правопорушення

Мета: узагальнення знань про особливості адміністративного судочинства в Україні та провадження в справах про адміністративні правопорушення, формування умінь узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів, висловлювати думки та формулювати висновки.

Форма проведення: кейс-стаді.

Питання для обговорення:

1. Поняття, завдання та принципи адміністративного судочинства.
2. Система судів та їх компетенція щодо вирішення адміністративних справ.
3. Поняття, завдання та принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення.
4. Поняття та види стадій провадження в справах про адміністративні правопорушення.
5. Особи, що беруть участь у провадженні в справах про адміністративні правопорушення.
6. Поняття та види стадій провадження у справах про адміністративні правопорушення.
7. Адміністративне розслідування.
8. Розгляд справи про адміністративне правопорушення.
9. Оскарження постанови в справі про адміністративне правопорушення.
10. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

Практичні завдання:

1. Складання одного з виду процесуальних документів відповідно до КАСУ.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 11.
2. Опрацюйте Кодекс адміністративного судочинства України.

Рекомендована література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984 р., № 51, стаття 1122. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. №47. С. 256. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України від 09.09.2005 р., № 35, / 35-36, 37 /, стор. 1358, стаття 446. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2747-15>

5. Адміністративне право України: повний курс. підручник. Академія адміністративно-правових наук, Науково-дослідний інститут публічного права. КІІВ, 2020. 464 с.

ТЕМА 12. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРИМУС

Завдання на самостійне опрацювання

1. Ознайомитись із класифікацією заходів адміністративного примусу за різними підставами

Практичне заняття

Тема: Адміністративний примус.

Мета: виокремити основні характерні ознаки та види адміністративного примусу; сформулювати уявлення про заходи адміністративного попередження (запобігання) та адміністративного припинення.

Форма проведення: семінарське заняття.

Питання для обговорення:

1. Поняття та основні характеристики адміністративного примусу.
2. Класифікація заходів адміністративного примусу.
3. Заходи адміністративного попередження (запобігання).
4. Заходи адміністративного припинення.

Практичні завдання:

1. Зробити порівняльний аналіз адміністративного попередження, адміністративного примусу та адміністративного припинення.

2. Виокремити які є види адміністративного примусу та які їх особливості.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 12.
2. Перегляньте нормативні документи.

Рекомендована література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984 р., № 51, стаття 1122. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. №47. С. 256. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України від 09.09.2005 р., № 35, / 35-36, 37 /, стор. 1358, стаття 446. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2747-15>

5. Адміністративне право України: повний курс. підручник. Академія адміністративно-правових наук, Науково-дослідний інститут публічного права. КІІВ, 2020. 464 с.

ТЕМА 13. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ЯК САМОСТІЙНА ГАЛУЗЬ СИСТЕМИ ПРАВА УКРАЇНИ. ЦИВІЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Проаналізуйте особливості формування цивільного права, як галузі права (предмет, метод, об'єкт, функції цієї галузі права), що відрізняє її від решти галузей права.

Практичне заняття

Тема: Цивільне право як самостійна галузь системи права України. Цивільне законодавство.

Мета: систематизація інформації про формування та розвиток цивільного права, як галузі права; уміти узагальнювати інформацію, аналізувати та формулювати висновки.

Форма проведення: семінар.

Питання для обговорення:

1. Визначення поняття цивільного права як самостійної галузі права України.
2. Предмет та метод цивільно-правового регулювання.
3. Основні функції, принципи, завдання, система цивільного права.
4. Поняття цивільного законодавства України, система актів цивільного законодавства України.
5. Цивільний кодекс як основа цивільного законодавства України.
6. Дія цивільного законодавства в часі, у просторі та за колом осіб.
7. Акти цивільного законодавства та цивільний договір.

Практичні завдання:

1. Студенти працюють у парах, розподіливши питання для обговорення.
2. За результатами підготовки кожна пара розкриває більш широко зміст кожного пункту та ставить питання решті присутніх з метою з'ясування на скільки повно засвоєно зміст.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 13.
2. Перегляньте нормативні документи.

Рекомендована література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003 р., № 40, стаття 356. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>
3. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
4. Цивільне право України: В 2-х томах. Том 1: Підручник / За ред. д-ра юрид. наук, проф. Є.О. Харитонова, канд. юрид. наук Н.Ю. Голубевої. Х.: ТОВ "Одіссей", 2018. 832 с.

ТЕМА 14. ЦИВІЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Завдання на самостійне опрацювання

1. Правовий аналіз термінів «цивільні правовідносини», «фізична особа», «правосуб'єктність», «правоздатність», «дієздатність», «майнові права», «особисті немайнові права».
2. Проаналізувати склад правосуб'єктності, визначити її складові, особливості.

Практичне заняття.

Тема: Цивільні правовідносини. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи

Мета: узагальнення знань про види, підстави виникнення, наслідки та особливості цивільних правовідносин; види правоздатності та дієздатності фізичних осіб; нормативне закріплення зазначених термінів; формування умінь узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів, висловлювати думки та формулювати висновки.

Форма проведення: дискусія.

Питання для обговорення:

- 1.Поняття цивільних правовідносин, їх соціальна та юридична сутність.
- 2.Основні ознаки цивільних правовідносин. Структурні елементи цивільних правовідносин, їх загальна характеристика.
- 3.Категорії суб'єктів цивільних правовідносин. Основні види об'єктів цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин.
- 4.Поняття та види особистих немайнових прав. Зміст особистого немайнового права.
- 5.Рівність особистих немайнових прав. Здійснення особистих немайнових прав.
- 6.Обмеження у здійсненні особистих немайнових прав.
- 7.Поняття захисту немайнових прав. Порядок поновлення порушеного особистого немайнового права.
- 8.Відшкодування завданих збитків та компенсація моральної шкоди.

Практичні завдання:

1. Дослідити систему цивільних правовідносин. Виокремити їх особливості та відмінне від системи адміністративних правовідносин.
2. Охарактеризувати які є види особистих немайнових прав фізичної особи, розкрити особливості їх набуття та припинення.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

- 1.Опрацюйте теоретичний матеріал теми 14.
- 2.Перегляньте нормативні документи.

Рекомендована література

- 1.Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- 2.Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003 р., № 40, стаття 356. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>
- 3.Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
- 4.Цивільне право України: В 2-х томах. Том 1: Підручник / За ред. д-ра юрид. наук, проф. Є.О. Харитонова, канд. юрид. наук Н.Ю. Голубєвої. Х.: ТОВ "Одіссей", 2018. 832 с.

ТЕМА 15. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО РЕЧОВІ ПРАВА.

Завдання на самостійне опрацювання

- 1.Проаналізуйте норми цивільного законодавства у розрізі визначення змісту речових прав та їх видів.

Практичне заняття

Тема: Загальні положення про речові права.

Мета: систематизація уявлень про поняття, сутність та види речових прав, їх структуру та особливості виникнення й припинення; розвиток умінь аналізувати та визначати актуальні питання.

Форма проведення: семінарське заняття

Питання для обговорення:

- 1.Поняття власності та права власності. Право власності в об'єктивному і суб'єктивному значенні.
- 2.Зміст права власності. Здійснення права власності. Непорушність права власності. Тягар утримання майна.
- 3.Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Порядок визначення часток у праві спільної часткової власності.
- 4.Поняття права володіння чужим майном. Підстави виникнення права володіння. Підстави припинення права володіння.
- 5.Обов'язок недобросовісного володільця повернути майно особі, яка має на нього право власності чи інше право.
- 6.Поняття права користування чужим майном.
- 7.Підстави встановлення сервітуту. Зміст сервітуту. Підстави припинення сервітуту.

Практичні завдання:

- 1.Кожен студент обирає для себе одне з питань, після загального обговорення, та під час заняття, використовуючи нормативно-правову базу та додаткову літературу, знаходить розширену інформацію, цікаві факти або особливості, що стосуються окремих положень про речові права. Наприкінці заняття спільно з викладачем інформація узагальнюється.
- 2.Скласти по дві правові задачі: одна на припинення права власності на майно, інша – на набуття.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

- 1.Опрацюйте теоретичний матеріал теми 15.
- 2.Перегляньте нормативні документи.

Рекомендована література

- 1.Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- 2.Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003 р., № 40, стаття 356. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>
- 3.Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
- 4.Цивільне право України: В 2-х томах. Том 1: Підручник / За ред. д-ра юрид. наук, проф. Є.О. Харитонова, канд. юрид. наук Н.Ю. Голубевої. Х.: ТОВ "Одіссей", 2018. 832 с.

ТЕМА 16. ТРУДОВЕ ПРАВО ЯК ГАЛУЗЬ ПРАВА УКРАЇНИ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН ТА СУБ'ЄКТИ ТРУДОВОГО ПРАВА.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Проаналізуйте особливості формування трудового права, як галузі права (предмет, метод, об'єкт, функції цієї галузі права), що відрізняє її від решти галузей права.
2. Визначте підстави виникнення та особливості трудових правовідносин; встановіть як є суб'єкти трудового права.

Практичне заняття

Тема: Трудове право як галузь права України. Загальна характеристика трудових правовідносин та суб'єкти трудового права.

Мета: систематизація інформації про формування та розвиток трудового права, як галузі права; уміти узагальнювати інформацію, аналізувати та формулювати висновки.

Форма проведення: круглий стіл.

Питання для обговорення:

- 1.Предмет, метод і система трудового права.
- 2.Джерела трудового права. Основні принципи трудового права.
- 3.Міжнародно-правове регулювання праці.
- 4.Трудові правовідносини: загальна характеристика та види.
- 5.Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Правовий статус суб'єктів трудового права: суб'єктивні права та юридичні обов'язки, відповідальність суб'єктів трудового права.
- 6.Підприємство, установа, організація як суб'єкт трудового права.
- 7.Фізичні особи як суб'єкти трудового права.
- 8.Власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган як суб'єкт трудового права.
- 9.Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.
- 10.Первинна профспілкова організація як суб'єкт трудового права.

Практичні завдання:

1.Група розподіляється на 4 підгрупи. Протягом заняття кожна підгрупа готує розгорнуту інформацію за своїми розділами. Після чого розпочинається обговорення: доповідач від кожної підгрупи висвітлює інформацію, решта – ставить питання, доповнює, уточнює.

2. В кінці заняття підгрупи роблять обмін темами таким, чином, щоб презентацію готували за темами, що не повторюються. Презентація на 8-12 слайдів.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

3. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 16.
4. Перегляньте нормативні документи.

Рекомендована література

- 1.Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- 2.Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971. Додаток до N 50. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/322-08>
- 3.Трудове право України : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; [С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]. Харків, 2019. 408 с.

ТЕМА 17. КОЛЕКТИВНИЙ ДОГОВІР. ТРУДОВИЙ ДОГОВІР.

Завдання на самостійне опрацювання

- 1.Проаналізувати спільне та відмінне між колективним та трудовим договором. Визначити їх особливості та якими нормативними актами регулюються.
- 2.Визначити особливості укладання трудового та колективного договорів: хто укладає, що виступає об'єктом, який зміст договору, чим регулюється тощо.

Практичне заняття.

Тема: Колективний договір. Трудовий договір.

Мета: узагальнення знань про підготовку, створення та укладання трудового та колективного договорів; визначення суб'єктів та об'єктів, змісту та особливостей зазначених договорів; формування умінь працювати у команді та узагальнювати отриману інформацію, висловлювати думки та формулювати висновки.

Форма проведення: кейс-стаді.

Питання для обговорення:

- 1.Поняття та сторони колективного договору.
- 2.Зміст та структура колективного договору.
- 3.Укладання колективного договору та сфера його дії.
- 4.Колективні угоди: поняття, види, сторони, порядок укладання. Генеральна угода та її

юридичне значення.

5.Поняття і значення трудового договору. Сторони трудового договору.

6.Зміст і форма трудового договору. Порядок укладання трудового договору.

7.Загальна характеристика підстав припинення трудового договору, їх класифікація.

8.Підстави і порядок розірвання трудового договору з ініціативи працівника, власника або уповноваженого ним органу. Інші підстави припинення трудового договору.

9.Проведення розрахунку та вихідна допомога.

Практичні завдання:

Вирішити кейс-стаді.

Завдання № 1

Працівники малого підприємства “Хімфармпродукт” на загальних зборах трудового колективу прийняли рішення про утворення профспілкової організації. Це рішення було прийнято простою більшістю голосів, про що було складено протокол загальних зборів. Головою профспілки було обрано інженера відділу охорони праці Петренка. Наступного дня Петренко, з’явився до головного бухгалтера підприємства і, пред’явивши виписку із засідання зборів про утворення профспілки і обрання його головою, віддав розпорядження про стягнення із зарплати працівників – членів профспілки 1 відсотка в рахунок сплати членських внесків. Після цього Петренко звернувся до власника підприємства Онищенка із письмовою вимогою про негайне припинення роботи у цеху №2, оскільки умови праці на цій ділянці загрожують здоров’ю працівників. Онищенко відмовився задовольнити таку вимогу і відповів, що ця профспілкова організація не дійсна, оскільки створена - із порушенням закону і належним чином не легалізована. Петренко заявив, що звернеться до суду за захистом своїх прав як представника профспілки.

Дайте правовий аналіз ситуації. Що б ви порадили як юрист обом сторонам?

Завдання 2

Працівники механічного цеху судноремонтного заводу звернулися в юридичну консультацію за роз’ясненням. Начальник цеху оголосив, що у зв’язку з ремонтними роботами в цеху протягом місяця працівники не будуть забезпечені роботою, а перевести їх на інші робочі місця немає можливості. Адміністрація заводу на цей період запропонувала працівникам написати заяви про відпустку без збереження заробітної плати. Працівники ж вважають, що оплата за цей період повинна проводитися за правилами ст. 113 КЗпП України, що передбачає порядок оплати часу простою.

Як може бути вирішено в колективному договорі питання про порядок надання відпусток без збереження заробітної плати у разі простою підприємства?

Завдання 3

Визначити поняття наступних термінів: "трудоий договір", "сторони трудового договору", "контракт", "сумісництво", "необґрунтована відмова у прийнятті на роботу", "дискримінація при прийомі на роботу", "умови трудового договору", "трудова функція", "професія", "спеціальність", "кваліфікація", "посада"; "припинення трудового договору", "розірвання трудового договору", "відсторонення від роботи", "невідповідність працівника виконуваний роботі", "прогул", "поновлення працівника на роботі", "систематичне порушення трудових обов’язків", "грубе порушення трудових обов’язків", "аморальний проступок", "втрата довір’я до працівника".

Завдання № 4

При прийнятті на роботу від Грищенко і Крохмальової, відповідно на посади конструктора і прибиральниці, адміністрація ТОВ "Механушки" вимагала такі документи:

- паспорт;
- дані про реєстрацію за місцем проживання;
- трудову книжку;
- диплом про закінчення вузу;
- характеристику з попереднього місця роботи;
- довідку про стан здоров’я;
- ідентифікаційний код.

Чи правомірна вимога адміністрації про пред'явлення вказаними особами всіх перерахованих документів? Як оформляється прийняття на роботу працівників?

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

- 1.Опрацюйте теоретичний матеріал теми 17.
- 2.Вивчіть положення КЗпП у розрізі питань, що розглядаються в межах теми.

Рекомендована література

- 1.Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- 2.Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971. Додаток до N 50. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/322-08>
- 3.Трудове право України : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; [С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]. Харків, 2019. 408 с.

ТЕМА 18. РОБОЧИЙ ЧАС ТА ЧАС ВІДПОЧИНКУ. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Проаналізуйте особливості правового регулювання оплати праці: якими нормативними актами регулюється; які особливості та обмеження.

Практичне заняття

Тема: Робочий час та час відпочинку. Правове регулювання оплати праці.

Мета: систематизація інформації про розподіл робочого часу та часу відпочинку, особливості формування; уміння узагальнювати інформацію, аналізувати та формулювати висновки.

Форма проведення: кейс-стаді.

Питання для обговорення:

- 1.Поняття робочого часу і правові нормативи робочого часу.
- 2.Скорочений та неповний робочий час.
- 3.Режими та облік робочого часу (ненормований робочий день, гнучкий робочий час). Надурочні роботи і порядок залучення до них.
- 4.Поняття і види часу відпочинку.
- 5.Види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати і порядок їх надання.
- 6.Поняття, структура і функції заробітної плати. Сфери регулювання заробітної плати.
- 7.Тарифна система: загальна характеристика. Системи заробітної плати.
- 8.Індексація заробітної плати. Порядок виплати заробітної плати та обмеження утримань.
- 9.Компенсація втрати частини заробітної плати в зв'язку з затримкою її виплати.
- 10.Відповідальність роботодавця та службових осіб за дотримання законодавства про оплату праці.

Практичні завдання:

Вирішити кейс-стаді.

Робочий час

Завдання 1

Визначити поняття наступних термінів: “робочий час”, “робочий день”, “робочий тиждень”, “нормативи робочого часу”, “режим робочого часу”, “гнучкий режим робочого часу”, “ненормований робочий час”.

Завдання № 2

За юридичною консультацією звернувся завідувач відділу кадрів. Він просив роз'яснити, як правильно укладати трудові договори з працівниками, робота має роз'їзний (пересувний) режим? Чи обов'язкове в такому разі укладення трудового договору у письмовій формі? Що необхідно передбачити в умовах трудового договору? Яким чином має бути

компенсована така робота? Яким законодавством це питання врегульовано? Надайте консультацію.

Час відпочинку

Завдання 1

Сорокін працював пекарем у малому підприємстві "Юлія". Проробивши рік, він вимагав надання відпустки, однак адміністрація підприємства йому в цьому відмовила, пославшись на те, що у них приватне підприємство, а відпустка надається тільки на державних підприємствах. Чи правомірна відмова адміністрації? На які категорії працюючих: поширюється Закон України "Про відпустки"? Коли у працівника виникає право на щорічну відпустку?

Завдання № 2

До юрисконсульта фабрики звернулися працівники з питанням про правомірність наказу директора фабрики щодо надання відпустки без збереження заробітної плати строком на два місяці у зв'язку з відсутністю сировини для виконання робіт. Якою має бути відповідь юрисконсульта? Чи мають право працівники вимагати оплати за час відпустки без збереження заробітної плати з ініціативи власника або уповноваженого ним органу?

Оплата праці

Завдання 1

Надайте юридичну консультацію з таких питань.

1. В якому порядку і якими суб'єктами визначаються розміри заробітної плати працівників на підприємстві?
2. В який спосіб має бути юридично оформлене преміювання на підприємстві?
3. Чи впливає форма власності підприємства на повноваження роботодавця щодо оплати праці працівників?

Завдання № 2

Працівник, місячний оклад якого менший від мінімальної заробітної плати, відпрацював неповну місячну норму. Чи доплачують за фактично відпрацьований час із розрахунку мінімальної заробітної плати? Надайте консультацію.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

- 1.Опрацюйте теоретичний матеріал теми 18.
- 2.Проаналізуйте положення КЗпП, Закон України «Про відпустки» у розрізі питань, що розглядаються в межах теми.

Рекомендована література:

- 1.Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- 2.Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971. Додаток до N 50. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/322-08>
- 3.Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР: Відомості Верховної Ради України від 28.01.1997 р., № 2, стаття 4. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/504/96-%D0%B2%D1%80>
- 4.Трудове право України : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; [С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]. Харків, 2019. 408 с.

ТЕМА 19. ТРУДОВІ СПОРИ.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Проаналізуйте особливості правового регулювання трудових спорів: якими нормативними актами регулюється; які особливості та обмеження.

Практичне заняття

Тема: Трудові спори.

Мета: систематизація інформації про передумови виникнення трудових спорів, особливості їх проходження; уміння узагальнювати інформацію, аналізувати та формулювати висновки.

Форма проведення: кейс-стаді.

Питання для обговорення:

1. Поняття трудових спорів, їх види і причини виникнення.
2. Організація і компетенція Комісії з трудових спорів (КТС). Порядок і строки розгляду трудових спорів у КТС.
3. Розгляд індивідуальних трудових спорів судом та виконання судових рішень у трудових спорах.
4. Поняття, предмет і сторони колективних трудових спорів.
5. Порядок вирішення колективного трудового спору примирною комісією.
6. Порядок діяльності трудового арбітражу.
7. Національна служба посередництва і примирення та її повноваження.
8. Юридична практика зарубіжних країн у сфері вирішення трудових спорів.

Практичні завдання:

Вирішити кейс-стаді.

Завдання № 1

Визначити поняття наступних термінів: “трудовий спір”, “індивідуальний трудовий спір”, “колективний трудовий спір”, “спори про встановлення умов праці”, “спори про застосування законодавства”.

Завдання № 2

Проаналізуйте до компетенції яких органів входить розгляд наступних спорів:- про поновлення на роботі за заявою працівника, звільненого за результатами випробування;

- між працівниками і профкомом про розмір допомоги в разі тимчасової непрацездатності;
- за заявою працівника про визнання недійсними умов трудового договору, що суперечать законодавству про працю;
- між власником і профкомом про перегляд і введення нових норм виробітку;
- між працівниками швейної фабрики і директором фабрики про невиплату заробітної плати за два місяці.

Завдання № 3

Свиридов, водій із 20 річним стажем роботи, звернувся до суду з позовом про необґрунтовану відмову у прийомі на роботу. У заяві Свиридов пояснив, що автопідприємство подало оголошення у міській газеті “Вісті” про те, що на підприємство запрошуються водії для роботи на автобусах. Проте йому було відмовлено у прийомі, хоча він раніше 15 років працював у цьому ж автотранспортному підприємстві водієм автобуса. Свиридов вважав, що має місце необґрунтована відмова внаслідок упередженого ставлення до нього з боку адміністрації. Представник підприємства пояснив у суді, що дійсно має місце негативне ставлення адміністрації до позивача, оскільки він протягом декількох років систематично писав скарги у різні органи на усіх керівників підприємства. Згодом Свиридов звільнився, але на новому місці не прижився і тепер знову прагне влаштуватися на попереднє місце роботи. Адміністрація відверто заявляє, що не бажає брати на роботу цього працівника з огляду на моральні якості його характеру, не дивлячись на його високу професійну кваліфікацію. Передусім сформулюйте правові питання, які вимагають вирішення. Спробуйте розв'язати спір за допомогою юридичних засобів.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 19.
2. Проаналізуйте положення КЗпП у розрізі питань, що розглядаються в межах теми.

Рекомендована література:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971. Додаток до N 50. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/322-08>

3. Трудове право України : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; [С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]. Харків, 2019. 408 с.

ТЕМА 20. ОСНОВИ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Завдання на самостійне опрацювання

1. Проаналізуйте та занотуйте у формі таблиці категорії земель за цільовим призначенням.

2. Визначте суб'єктів та об'єктів земельних правовідносин за законодавством. Встановіть які є обмеження та особливості.

Практичне заняття

Тема: Основи земельного права України

Мета: узагальнення знань про основи земельного права України, формування умінь аналізувати та узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів та наукових джерел, формулювати висновки.

Форма проведення: семінар.

Питання для обговорення:

1. Джерела земельного права: Конституція України, Земельний кодекс України і закони України.

2. Суб'єкти та об'єкти земельних правовідносин.

3. Категорії земель за цільовим призначенням.

4. Поняття, зміст, форми права власності на землю.

5. Права та обов'язки власників земельних ділянок.

6. Особливості права спільної власності на землю.

7. Підстави та порядок виникнення та припинення права власності на землю. Обмеження права власності на землю.

Практичні завдання:

Вирішити правові задачі.

Задача 1.

Іноземний громадянин звернувся до держадміністрації із заявою про надання йому у м. Ужгород в оренду земельної ділянки під забудову. Держадміністрація відмовила йому, посилаючись на те, що надання земельних ділянок в оренду у межах міста є компетенцією місцевого самоврядування. З'ясуйте, які питання необхідно вирішити іноземному громадянину для того, щоб отримати в оренду земельну ділянку під забудову. Визначте коло нормативних актів, які регулюють ці питання.

Задача 2.

Приватний нотаріус посвідчив договір купівлі-продажу садового будинку та земельної ділянки площею 0,12 га, набувачем яких був громадянин Білосусі Х. За одержанням державного акту про право приватної власності на землю Х. звернувся до районної філії Центру державного земельного кадастру. У видачі акту та його державній реєстрації Х. було відмовлено, оскільки при укладенні договору не було дотримано вимог ст. 132 Земельного кодексу України щодо змісту угод про перехід права власності на земельну ділянку. Крім того, філією поставлена під сумнів сама можливість Х. бути стороною даного договору. Дайте правову оцінку дії філії Центру державного земельного кадастру.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 20.

2. Перегляньте нормативні документи за відповідною темою.

Рекомендована література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III Відомості Верховної Ради України від 25.01.2002 р., № 3, стаття 27. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2768-14>
3. Мірошніченко А. М. Земельне право України. Підручник. Вид-во «Юрінком», 2020. 544 с.

ТЕМА 21. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Завдання на самостійне опрацювання

1. Визначте підстави, за якими настає кримінальна відповідальність для державних службовців. Де законодавчо це закріплено?

Практичне заняття

Тема: Кримінальна відповідальність державних службовців

Мета: узагальнення знань про поняття та підстави для притягнення до кримінальної відповідальності державних службовців; формування умінь аналізувати та узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів та наукових джерел, формулювати висновки.

Форма проведення: круглий стіл.

Питання для обговорення:

1. Поняття кримінальної відповідальності.
2. Нормативні акти, якими регулюється притягнення до кримінальної відповідальності державних службовців.
3. Підстави для притягнення до кримінальної відповідальності державних службовців.

Практичні завдання:

Завдання 1.

Чи є відмінності між поняттями “встановлення кримінальної відповідальності”, “встановлення адміністративної відповідальності”, “встановлення дисциплінарної відповідальності”, “встановлення матеріальної відповідальності”? Відповідь проілюструйте нормами ККУ, КУпАП, Закону України “Про державну службу”, іншими актами законодавства.

Завдання 2.

Доведіть відмінність адміністративної, кримінальної, дисциплінарної, матеріальної відповідальності публічних службовців, зважаючи на такі ознаки: підстава, суб'єкти відповідальності, юрисдикційні суб'єкти, заходи відповідальності.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 21.
2. Перегляньте нормативні документи за відповідною темою.

Рекомендована література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України від 29.06.2001 р., № 25, стаття 131. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України від 05.12.2014 р., № 49, стор. 3186, стаття 2056. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1700-18>
4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник. [А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.

ТЕМА 22. ФІНАНСОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ. ПОНЯТТЯ БЮДЖЕТУ, БЮДЖЕТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ. ПРАВОВІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Визначте зміст термінів «фінансові правовідносини», «бюджет», «бюджетна система», «бюджетний процес» за законодавством України?

Практичне заняття

Тема: Фінансові правовідносини. Поняття бюджету, бюджетна система України. Правові засади бюджетного процесу.

Мета: узагальнення знань про поняття та особливості фінансових правовідносин, поняття бюджету та бюджетної системи України; формування умінь аналізувати та узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів та наукових джерел, формулювати висновки.

Форма проведення: семінар.

Питання для обговорення:

1. Поняття, ознаки, функції та класифікація фінансових норм та правовідносин.
2. Склад фінансових правовідносин. Суб'єкти фінансових правовідносин, підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин.
3. Поняття бюджету та його значення для функціонування держави й місцевого самоврядування.
4. Бюджетно-правові норми та бюджетні правовідносини. Бюджетне законодавство України.
5. Поняття бюджетної системи України, її структура й принципи. Бюджетна класифікація.
6. Правові основи складу доходів і видатків бюджетів, міжбюджетні трансферти.
7. Поняття бюджетного процесу, його принципи, стадії та учасники бюджетного процесу.

Практичні завдання:

Завдання 1.

В чому принципова різниця між фінансово-правовими та цивільно-правовими нормами?

Завдання 2.

Наведіть приклади норм Конституції України, які є безпосереднім джерелом фінансового права, та які є базою фінансового законодавства.

Завдання 3.

Назвіть суб'єктів бюджетного процесу, їх повноваження.

Завдання 4.

Якими повноваженнями наділено органи місцевого самоврядування в сфері місцевого оподаткування? Відповідь обґрунтуйте

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

1. Опрацюйте теоретичний матеріал теми 22.
2. Перегляньте нормативні документи за відповідною темою, зокрема Бюджетний кодекс України та Закон України «Про бюджет України» (на поточний рік).

Рекомендована література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України від 29.06.2001 р., № 25, стаття 131. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>
3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України від 05.12.2014 р., № 49, стор. 3186, стаття 2056. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1700-18>

4.Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України від 24.12.2010 р., № 50, / № 50-51 /, стор. 1778, стаття 572. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2456-17>

5.Фінансове право України: навч. посібник (у схемах, таблицях та коментарях) / К. А. Гурковська, О. Б. Мороз, Ю. С. Назар, Л. М. Сукмановська. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 308 с.

6.Фінансове право: підручник / [Бандурка О. М., Гетманець О. П., Жорнокуй Ю. М. та ін.], за заг. ред. О. П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 392 с.

ТЕМА 23. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ.

Завдання на самостійне опрацювання

1. Визначте зміст терміну «фінансовий контроль», особливості та підстави його реалізації.

Практичне заняття

Тема: Правове регулювання фінансового контролю.

Мета: узагальнення знань про поняття та особливості фінансового контролю; формування умінь аналізувати та узагальнювати отриману інформацію з нормативних документів та наукових джерел, формулювати висновки.

Форма проведення: дискусія.

Питання для обговорення:

- 1.Поняття фінансового контролю, його суб'єкти й об'єкти.
- 2.Призначення, функції та принципи фінансового контролю, органи фінансового контролю.
- 3.Класифікація фінансового контролю.
- 4.Поняття і види методів фінансового контролю.

Практичні завдання:

1.Кожен студент складає доповідь на одну із запропонованих тем, обов'язково використовуючи норми чинного законодавства і наводячи приклади.

Рекомендації щодо підготовки до практичного заняття:

- 1.Опрацюйте теоретичний матеріал теми 23.
- 2.Перегляньте нормативні документи за відповідною темою.

Рекомендована література

1.Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2.Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України від 29.06.2001 р., № 25, стаття 131. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>

3.Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України від 05.12.2014 р., № 49, стор. 3186, стаття 2056. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1700-18>

4.Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України від 24.12.2010 р., № 50, / № 50-51 /, стор. 1778, стаття 572. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2456-17>

5.Фінансове право України: навч. посібник (у схемах, таблицях та коментарях) / К. А. Гурковська, О. Б. Мороз, Ю. С. Назар, Л. М. Сукмановська. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 308 с.

6.Фінансове право: підручник / [Бандурка О. М., Гетманець О. П., Жорнокуй Ю. М. та ін.], за заг. ред. О. П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 392 с.

ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

На виконання індивідуально-дослідного завдання здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання відводиться 10 годин.

Однією із форм самостійної роботи є написання есе.

Есе друкують на комп'ютері державною мовою. Робота має містити такі обов'язкові складові:

- вступ;
- виклад основного матеріалу;
- висновки.

Вимоги до есе та методичні рекомендації його оформлення

Тема обирається з наведеного переліку та узгоджується з викладачем.

Оформлення.

Текст роботи друкується на аркушах формату А4 через 1,5 інтервали при комп'ютерному наборі. Шрифт Times New Roman розмір «14».

Поля сторінки: з усіх сторін – 2 см. Загальний обсяг роботи у межах зазначених параметрів становить не менше 5 друкованих сторінок.

Структура есе: титульний лист, вступ, основна частина, висновок.

У Вступі слід зазначити проблему у загальному вигляді, показати актуальність обраної теми.

В основній частині в логічній послідовності слід зробити аналіз та оцінку проблематики. Також потрібно запропонувати можливі власні шляхи розв'язання проблем.

Висновки повинні мати короткі підсумки за змістом основної частини роботи.

Вимоги академічної доброчесності:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Теми есе

1. Нове призначення адміністративного права в світлі реформи адміністративного права.
2. Основні аспекти адміністративної відповідальності за корупцію і корупційні діяння.
3. Адміністративно-територіальний, організаційний, фінансово-економічний і правовий аспекти реформування організації територіального устрою та системи місцевого самоврядування.
4. Реформування інституту адміністративної відповідальності.
5. Право на повагу до гідності та честі, право на недоторканість ділової репутації.
6. Формування поняття речових прав в законодавстві України.
7. Поняття та система особистих немайнових прав фізичної особи.
8. Здійснення особистих немайнових прав фізичної особи.
9. Цивільно-правовий захист особистих немайнових прав фізичної особи.
10. Особливості здійснення права власності малолітніми особами та особами, визнаними недієздатними
11. Принцип рівностей прав і можливостей у трудових правовідносинах.
12. Поняття джерел трудового права, їх класифікація.
13. Підзаконні акти, що регулюють трудові правовідносини.
14. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права.

КУРСОВА РОБОТА

Структура курсової роботи та вимоги до її оформлення ідентичні курсовій роботі за фахом.

Орієнтовний перелік тем курсових робіт

1. Юридичні особи публічного права в адміністративних правовідносинах.
2. Способи забезпечення законності в публічному адмініструванні.
3. Нормативні та індивідуальні акти управління.
4. Вплив конституційної правосвідомості публічних службовців на ефективність функціонування публічної влади в Україні.
5. Громадські об'єднання в Україні: конституційно-правовий статус.
6. Поняття та конституційні принципи правового статусу людини та громадянина в Україні.
7. Обов'язки людини і громадянина в Україні: конституційно-правовий аспект.
8. Конституційно-правовий статус об'єднаної територіальної громади.
9. Територіальна громада як суб'єкт конституційних правовідносин.
10. Центральні органи виконавчої влади в Україні.
11. Політична система суспільства: поняття, елементи, різновиди. Політична система сучасної України.
12. Держава у політичній системі суспільства України. Її взаємозв'язок з іншими суб'єктами політичної системи.
13. Механізм та апарат держави. Конституційні засади організації та функціонування апарату української держави.
14. Правотворчість: поняття, ознаки, види, стадії. Конституційні засади законотворення в Україні.
15. Зовнішні форми (джерела) права: поняття, види. Різновиди у сучасній правовій системі України.
16. Правові аспекти місцевого самоврядування в Україні проблеми законності у сфері державного управління.
17. Адміністративна реформа: державно-правовий аспект.
18. Організаційно-правове забезпечення управління соціально-економічним розвитком регіону.
19. Правові засоби попередження корупційних правопорушень публічних службовців в Україні.
20. Бюджетно-правові норми та бюджетні правовідносини.
21. Метод адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.

- 22. Цивільні правовідносини: види, ознаки, структурні елементи.
- 23. Адміністративний примус: поняття та основні характеристики.
- 24. Адміністративна відповідальність: нормативна, фактична й процесуальна підстави.
- 25. Джерела конституційного права України: нормативно-правові акти, нормативні договори, конституційно-правові звичаї.

1. Поняття, сутність та система права.
2. Загальна характеристика основних галузей права України.
3. Інститут права. Публічне та приватне, матеріальне та процесуальне право.
4. Норма права та її ознаки, структура норми права.
5. Класифікація норм права.
6. Загальна характеристика правового звичаю, юридичного прецеденту, нормативного договору, релігійного тексту та юридичної доктрини.
7. Правовідносини: поняття, ознаки, види. Структура правовідносин.
8. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти права.
9. Суб'єктивне право та юридичний обов'язок, юридична відповідальність.
10. Загальне поняття, структура та функції правосвідомості.
11. Рівні та види правосвідомості.
12. Місце і роль конституційного права в національній системі права України.
13. Предмет конституційно-правового регулювання і конституційно-правових відносин в Україні.
14. Поняття конституційно-правових відносин, їх особливості і види.
15. Джерела конституційного права України: нормативно-правові акти, нормативні договори, конституційно-правові звичаї.
16. Конституційний процес в незалежній Україні та його основні етапи.
17. Юридична характеристика чинної Конституції України (форма, структура, новели).
18. Конституційні права і свободи людини і громадянина: поняття, ознаки, види. Загальна характеристика Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні».
19. Поняття «іноземець» та «особа без громадянства». Категорії іноземців та осіб без громадянства.
20. Особливості правового статусу іноземців та осіб без громадянства, які мають дипломатичний чи консульський імунітет.
21. Поняття, ознаки та види громадських формувань. Обмеження на створення та діяльність громадських формувань.
22. Загальна характеристика гілок влади в Україні, система стримувань та переваг.
23. Президент України як одноосібний глава держави. Порядок заміщення посади глави держави. Юридичні вимоги до кандидатів на пост Президента України.
24. Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади. Порядок формування, функції, структура та компетенція Верховної Ради України.

25. Кабінет Міністрів України (уряд) - центральний орган в системі органів виконавчої влади. Функції та компетенція Кабінету Міністрів України.
26. Визначення поняття місцевого самоврядування та його система. Місцеве самоврядування як форма народовладдя.
27. Функції та принципи місцевого самоврядування. Гарантії організаційної самостійності місцевого самоврядування.
28. Адміністративне право як галузь права. Суб'єкти адміністративного права.
29. Поняття та система адміністративного права й адміністративного законодавства. Адміністративно-правові норми та відносини.
30. Адміністративний акт: поняття, ознаки та види. Вимоги, що висуваються до адміністративних актів.
31. Адміністративний договір: поняття, ознаки та відмежування від інших видів договорів.
32. Поняття, ознаки та види адміністративних послуг. Процедура надання адміністративних послуг.
33. Поняття адміністративних процедур. Види адміністративних процедур. Структура адміністративних процедур.
34. Поняття, ознаки, склад, елементи адміністративного правопорушення за законодавством України (Кодекс України про адміністративні правопорушення).
35. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності. Нормативна, фактична й процесуальна підстави.
36. Поняття, види та система адміністративних стягнень. Органи, уповноважені накладати адміністративні стягнення.
37. Поняття, завдання та принципи адміністративного судочинства. Система судів та їх компетенція щодо вирішення адміністративних справ.
38. Поняття та основні характеристики адміністративного примусу. Класифікація заходів адміністративного примусу.
39. Цивільне право як самостійна галузь системи права України. Цивільне законодавство.
40. Цивільні правовідносини. Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи.
41. Загальні положення про речові права.
42. Трудове право як галузь права України. Загальна характеристика трудових правовідносин та суб'єктів трудового права.
43. Поняття та сторони колективного договору. Зміст та структура колективного договору.

44. Поняття і значення, сторони, зміст і форма, підстави припинення трудового договору.
45. Поняття, правові нормативи, види робочого часу.
46. Поняття і види часу відпочинку. Види відпусток.
47. Поняття трудових спорів, їх види і причини виникнення. Організація і компетенція Комісії з трудових спорів (КТС).
48. Порядок і строки розгляду трудових спорів у КТС. Розгляд індивідуальних трудових спорів судом та виконання судових рішень у трудових спорах.
49. Основи земельного права України: джерела, суб'єкти та об'єкти земельних правовідносин, категорії земель за цільовим призначенням.
50. Поняття, зміст, форми права власності на землю. Права та обов'язки власників земельних ділянок.
51. Поняття кримінальної відповідальності державних службовців.
52. Підстави для притягнення до кримінальної відповідальності державних службовців.
53. Поняття, ознаки, функції та класифікація фінансових норм та правовідносин.
54. Склад фінансових правовідносин. Суб'єкти фінансових правовідносин, підстави виникнення, зміни та припинення фінансових правовідносин.
55. Поняття бюджету та його значення для функціонування держави й місцевого самоврядування. Бюджетно-правові норми та бюджетні правовідносини.
56. Бюджетне законодавство України. Поняття бюджетної системи України, її структура й принципи.
57. Поняття фінансового контролю, його суб'єкти й об'єкти.
58. Призначення, функції та принципи фінансового контролю, органи фінансового контролю.
59. Класифікація фінансового контролю. Поняття і види методів фінансового контролю.

Список рекомендованої літератури

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971. Додаток до N 50. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/322-08>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984 р., № 51, стаття 1122. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
4. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. №393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996. №47. С. 256. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР: Відомості Верховної Ради України від 28.01.1997 р., № 2, стаття 4. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/504/96-%D0%B2%D1%80>
6. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. №280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997. №24. С. 170. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. №586-XIV // Офіц. вісник України. 1999. №18. С. 190. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
8. Про джерела фінансування органів державної влади: Закон України від 20.06.1999 р. №783-XIV // Уряд, кур'єр. 1999. №165. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-14#Text>
9. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. №2017-III // Відомості Верховної Ради України. 2000. №48. С. 409. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
10. Про громадянство: Закон України № 2235-III від 18 січня 2001 року. Відомості Верховної Ради України від 30.03.2001. 2001 р., № 13, стаття 65. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України від 29.06.2001 р., № 25, стаття 131. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14>

12. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III Відомості Верховної Ради України від 25.01.2002 р., № 3, стаття 27. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2768-14>
13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003 р., № 40, стаття 356. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>
14. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України від 09.09.2005 р., № 35, / 35-36, 37 /, стор. 1358, стаття 446. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2747-15>
15. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Відомості Верховної Ради України від 24.12.2010 р., № 50, / № 50-51 /, стор. 1778, стаття 572. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2456-17>
16. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. С. 1. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
17. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України від 05.12.2014 р., № 49, стор. 3186, стаття 2056. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1700-18>
18. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. Відомості Верховної Ради України від 22.01.2016 р., № 4, стор. 60, стаття 43. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/889-19>
19. Виборчий кодекс України № 396-IX від 19 грудня 2019 року. Відомості Верховної Ради України від 14.02.2020. № 7, / № 8, № 9 /, стор. 5, стаття 48. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/396-20>

Основна література:

1. Адміністративне право України: повний курс. підручник. Академія адміністративно-правових наук, Науково-дослідний інститут публічного права. КІІВ, 2020. 464 с.
2. Конституційне право : підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с.
3. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права: Елементарний курс. Видання друге. Х.: ТОВ «Одіссей», 2018. 432 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник. [А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.

5. Мірошніченко А. М. Земельне право України. Підручник. Вид-во «Юрінком», 2020. 544 с.
6. Основи публічного права України : навч. посібник / за заг. ред. А.Ю. Олійника, М.І. Кагадія. К. : КНУТД ; Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. 448 с.
7. Теорія держави і права : підручник. [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
8. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
9. Трудове право України : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; [С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]. Харків, 2019. 408 с.
10. Фінансове право України: навч. посібник (у схемах, таблицях та коментарях) / К. А. Гурковська, О. Б. Мороз, Ю. С. Назар, Л. М. Сукмановська. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 308 с.
11. Фінансове право: підручник / [Бандурка О. М., Гетманець О. П., Жорнокуй Ю. М. та ін.], за заг. ред. О. П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 392 с.
12. Цивільне право України : посібник для аудиторного і самостійного вивчення курсу / кол. авт. ; за ред. проф. Є.О. Харитонова, доц. І.В. Давидової, доц. К.Г. Некіт. Одеса : Фенікс, 2016. 570 с.
13. Цивільне право України: В 2-х томах. Том 1: Підручник / За ред. д-ра юрид. наук, проф. Є.О. Харитонова, канд. юрид. наук Н.Ю. Голубевої. Х.: ТОВ "Одіссей", 2018. 832 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
2. Веб-портал органів виконавчої влади України www.kmu.gov.ua
3. Сайт Центру політико-правових реформ www.pravo.org.ua
4. Офіційне інтернет-представництво Президента України www.president.gov.ua
5. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
6. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Сайт Національної парламентської бібліотеки України <http://nplu.org/>
8. Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України <http://www.gntb.gov.ua/ua/>